

Anvisningar avseende mutor, bestickning och jäv

1. Mutor och bestickning

Lisebergs anställda, liksom övriga anställda inom Göteborgs stad, arbetar på medborgarnas uppdrag och ska iaktta saklighet och opartiskhet i enlighet med de krav som uppställs i regeringsformen. Detta innebär att tjänstemän och förtroendevalda ska handla på ett sådant sätt att de inte kan misstänkas för att påverkas av ovidkommande hänsyn eller intressen i sitt arbete, t ex genom att ge och ta emot otillbörliga gåvor eller förmåner från företag eller privatpersoner som de har att göra med i tjänsten.

Den som är offentliganställd bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen.

1.1. Definition mutor och bestickning

En muta är gåva, tjänst eller annan fördel till en tjänsteman eller annan person i maktställning för att makthavaren ska särbehandla givaren, givarens anhöriga eller någon annan, eller som tack för utförda tjänster. Med makt avses inte enbart myndighetsutövning utan all form av tjänsteutövning. Enbart fysiska personer kan i straffrättslig mening begå ett mutbrott.

Tagande av muta innebär att en arbetstagare, förtroendevald eller annan, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning. Mutbrott är straffbart med böter eller fängelse i högst två år. Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Givande av muta innebär att till arbetstagare eller annan som avses i bestämmelsen om mutbrott lämna, utlova eller erbjuda, för denne själv eller för annan, muta eller annan otillbörlig belöning för tjänsteutövningen. Givande av muta är straffbart med böter eller fängelse i högst två år. Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

1.2. Anvisningar mutor och bestickning

Lisebergsanställd som har affärskontakter med såväl enskilda personer som organisationer ska agera sakligt och opartiskt i dessa kontakter. Detta gäller i synnerhet i situationer där anställda riskerar att utsättas för otillbörlig påverkan. Särskilt höga krav ställs på den som arbetar med upphandling och inköp.

Som Lisebergsanställd bör du betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen. Tänk på att man inte behöver ha blivit påverkad av ett erbjudande för att det ska kunna bli mutbrott. Det räcker att man, objektivt sett, skulle kunna tänkas bli påverkad av förmånen.

Råder osäkerhet kring vad som kan betraktas som tillåtet, ska du som Lisebergsanställd antingen tacka nej till erbjudandet eller rådgöra med din närmaste chef.

Anvisningarna gäller även om man lär känna en affärskontakt så väl att det blivit fråga om vänskap. Kravet är alltid detsamma, nämligen att vi som Lisebergsanställda ska uppträda sakligt och opartiskt.

1.3. Exempel mutor och bestickning

Nedan följer en rad exempel som ska underlätta för att avgöra vad som kan vara tillåtet och vad som kan vara i strid med riktlinjerna:

Måltider och evenemang

Enstaka, inte alltför påkostade måltider i anknytning till arbetet, till exempel affärsförhandling) är tillåtna. Måltiden får dock inte vara det primära syftet med sammankomsten. Måltiden eller annan form av representation bör uttrycka en i detta sammanhang sedvanlig gästfrihet, till exempel i form av värdskap vid inledande av affärsförhandlingar, under

sådana eller som en avslutning vid förhandlingarna. Under pågående upphandling bör särskild restriktivitet iakttas med att låta sig utsättas för påverkan från tilltänkt leverantör t ex genom att bli bjuden på måltider eller dylikt. Försiktighet bör iakttas vid ofta återkommande representation mot en och samma person eller grupp av personer. Är make/maka/sambo medbjuden ökar risken för att förmånen skall anses otillbörlig.

Visning av projekt, projekt-turer

Om en byggherre eller entreprenör vill visa ett relevant projekt och bjuda på en enklare måltid är detta normalt tillåtet. Om du måste resa eller bo på hotell för att delta i visningen ska Liseberg stå för uppehållet.

Kundträffar

Om ett företag som Liseberg handlar med bjuder på en kundträff är det normalt tillåtet att delta om syftet med träffen är att utbyta information. Det är dock viktigt att huvudsyftet är just informationsutbytet, inte nöje. Träffen får inte vara lyxbetonad. Om du måste resa eller bo på hotell för att delta i kundträffen ska Liseberg stå för uppehållet.

Studieresor, konferenser

Studieresor och konferenser som affärskontakter vill bjuda på ska du som Lisebergsanställd alltid tacka nej till. Är det en studieresa eller konferens som det är viktigt för Liseberg att delta i ska Liseberg stå för kostnaderna för konferensen samt resa, hotell och uppehälle. Det är inte acceptabelt att affärskontakten bekostar t ex uppgradering till ett dyrare hotellrum. För att en studieresan resa ska vara tillbörlig måste den vara seriöst upplagd och ovidkommande nöjesarrangemang får inte förekomma. Inbjudan skall vara riktad till arbetsgivaren och denne har att välja ut de personer som deltar.

Gåvor

Som Lisebergsanställd bör du vara försiktig med att ta emot gåvor. Gåvor kan vara av många olika slag såsom presenter eller biljetter till idrotts- och underhållningsevenemang. Julgåvor och gåvor i samband med högtidsdagar och avtackningar bör normalt kunna accepteras. Dock bör värdet understiga en procent av aktuellt prisbasbelopp (år 2012 ett värde under 440 kr) vad gäller julgåvor och maximalt tre procent av aktuellt prisbasbelopp (år 2012 ett värde under 1320 kr) för gåvor vid högtidsdagar. Beloppsgränser är dock inte absoluta och en gåva kan därmed vara att anse som otillbörlig även om värdet är ringa. Särskilt viktigt är att gåvan inte förknippas med viss prestation.

Gåvor till anställd eller förtroendevald på annan förvaltning, bolag eller stiftelse inom stadens organisation bör helt undvikas eller i vart fall vara av obetydligt värde, t ex en enkel blomma.

Rabatter, kontanter, lån

Rabatter som inte erbjuds alla Lisebergsanställda ska du alltid tacka nej till. Detsamma gäller erbjudanden om pengar och lån.

Rabatter inom ramen för en personalförening kan dock inte betraktas som otillbörliga, så länge samtliga anställda i den berörda verksamheten har möjlighet att delta i föreningen.

Tjänster

En muta kan även bestå i sidoleveranser av varor och tjänster från leverantör eller i att få en tjänst utförd, t ex reparation av bil eller hus.

Erbjudanden på fritiden

Erbjudanden av affärskontakter om att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på din fritid (resa, lån av sommarstuga/segelbåt eller golftävlingar) ska du som Lisebergsanställd alltid tacka nej till. Att erbjudandet gäller under semester eller fritid hindrar inte att det kan betraktas som muta.

Bonusarrangemang

Olika former av bonusar, t ex vid inköp, flygresor och liknande tillfaller Liseberg och inte den anställde. Olika slags bonuserbjudanden såsom flygbonuspoäng för tjänsteresor och liknande ska endast användas i tjänsten.

Vänskapsförhållanden med mera

Som Lisebergsanställd bör du iaktta särskild försiktighet vid personlig vänskap med leverantör eller samarbetspartner. Redan vänskapen i sig kan påverka tjänsteutövningen. De grundläggande kraven på saklighet och opartiskhet ska alltid beaktas. I beslutssituationer ska även frågan om eventuellt jäv uppmärksammas.

1.4. Rutin då brott upptäcks eller misstänks

Om en belöning, gåva eller förmån bedöms som otillbörlig kommer arbetsrättsliga åtgärder att vidtas och polisanmälan göras. Detta görs av närmast överordnad chef.

2. Jäv

2.1. Definition

Jäv är en situation där en beslutsfattare kan tänkas vara partisk, eller en juridisk invändning mot en sådan situation. Den som invändningen riktas mot är jävig. Syftet är dubbelt: dels att hindra att sådant som inte hör till saken får bestämma utgången, dels att hindra att misstanke uppstår om att beslutet inte är fattat på saklig grund.

Reglerna om jäv följer av lag. De talar om när man ska anses ha ett sådant intresse i ett ärende att ens opartiskhet kan ifrågasättas.

2.2. Anvisningar

Grundläggande för Lisebergs tjänsteutövning är att den ska vara saklig och objektiv. Tjänsteutövningen ska därför inte påverkas av släktskap, vänskap eller andra privata relationer. För vissa verksamheter gäller särskilda regler om jäv.

För Lisebergsanställda föreligger jäv i följande situationer:

- Om saken angår sig själv eller någon närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för sig själv eller någon närstående, samt företag där den anställde själv eller närstående till denne har inflytande.
- Om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för sin opartiskhet i ärendet.

Detta innebär i praktiken att:

- Om du är jävig får du inte delta i handläggningen av ärendet.
- Om situationen är svårbedömd ur jävhänseende, ska du som Lisebergsanställd alltid iaktta försiktighet och avstå från att delta i hanteringen av ärendet.

Det finns en skyldighet enligt lag att självmant anmäla jäv. Om du känner till någon omständighet som kan antas utgöra jäv ska du meddela detta till närmaste chef.

2.3. Exempel

Nedan följer exempel som ska underlätta för att avgöra vad som kan vara tillåtet och vad som kan vara i strid med anvisningarna:

Närstående till Lisebergsanställda får aldrig särbehandlas i en **rekryteringsprocess**, oavsett jobbets karaktär och omfattning och oavsett vem som handlägger ärendet.

Det är inte tillåtet att **anställa, lönesätta eller vara chef för** närstående. Detta gäller även när det finns chefsled emellan.

Den person som **upphandlar eller köper in** produkt eller tjänst för Lisebergs räkning får på inga villkor göra affärer med företag där den anställde själv eller närstående till denne har inflytande.

Närstående definieras i detta sammanhang som föräldrar, morföräldrar, farföräldrar, makar, sambo, barn, makar till barn, syskon, makar till syskon och syskonbarn, men kan efter omständigheterna också omfatta andra persongrupper, till exempel nära vänner.

3. Avsteg och undantag

Vid vissa tillfällen kan Lisebergsanställd förväntas representera bolaget i formella sammanhang, t ex gentemot kultur- eller näringslivet eller nationellt eller internationellt. Det kan då vara nödvändigt att inta en mer generös inställning till förmåner och erbjudanden än vad som framgår

ovan. Avstämning ska vid sådana tillfällen göras med närmaste chef eller motsvarande.

Om det föreligger behov av att göra avsteg, till exempel i samband med internationella kontakter, kan Liseberg inhämta vägledning eller godkännande från kommunstyrelsens arbetsutskott. Sådana framställningar ska ges in till stadsledningskontorets juridiska avdelning som bereder ärendet.

Relaterade dokument:

Direktiv avseende förtroendefrågor

Antagen den 30 november 2016 av
Företagsledningen

The logo for Liseberg, featuring the word "Liseberg" in a stylized, red, cursive font.